

Villiam Shekspirning ingliz adabiyoti renesansiga qo'shgan hissasi

Shokirova Marhabo Sharifovna

Farg'ona davlat universiteti ingliz tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi

Jaloldinova Mohinur Baxtiyorjon qizi

Farg'ona davlat universiteti Xorijiy til va adabiyoti

22.104- guruh 2- bosqich talabasi

Annotatsiya: *Shakespearening yaratilgan asarlari, renesans davri jamiyatining o'zgarayotgan madaniyati va huquqlariga ega bo'lganligini namoyish etadi. Uning dramalari, she'rlari va sonetlari, hayotning murakkab o'zgarishlarini tasvirlash orqali renesans davri Ingliz adabiyotining eng katta xususiyatlaridan birini o'z ichiga oladi. Shakespearening asarlari ichida ko'pchilik qo'shiqchi erkak-qiz munosabatlari, sevgi va jamiyatdagi jinsiy madaniyatlar mavzulariga bag'ishlangan. Bu mavzular uning asarlari orqali jamiyatning o'zgarayotgan qarashlari va insonning insoniyatiga ega bo'lgan tarixiy-konseptual asoslarini ko'rsatadi. Shakespearening dramalari, insonlarning psixologiyasini o'rganishda va insoniy xususiyatlarini tahlil qilishda katta ahamiyatga ega. Uning likalarida, monologlarida va dramalari ichidagi personajlar orqali insoniy jazbalar, hissiyotlar va o'zgarayotgan psixologik holatlar tavsiflanadi.*

Kalit so'zlar: *Villiam Shekspir, Ingliz adabiyoti, asarlari, dunyoqarash, falsafa, san'at, madaniyat, ilm-fanlar.*

Villiam Shekspir, Ingliz adabiyoti tarixida eng ahamiyatli shoir va dramaturglardan biri sifatida taniladi. Uning yaratgan asarlariga qo'yilgan ta'siri, Ingliz adabiyoti renesansining zirvasiga olib kelgan, uning yozgan she'rlari va dramalari renesans dövrining xususiyatlarini jiddiy darajada ifodalaydi.

Shekspirning asarlariga qo'yilgan ta'sir, Ingliz adabiyoti renesansiga o'zgacha bir zarba ega bo'lishi va uning yozgan she'rlari va dramalari bilan o'zlashtirilgan g'oyalar, fikrlar va ma'naviyatlarni o'z ichiga olganligi bilan

bog'liqdir. Ingliz adabiyoti renesansining markazi, odamning dunyoqarash, falsafa, san'at, madaniyat, va ilm-fanlar sohasidagi yangilanishlar edi. Bu davrda yaratilgan asarlar, insonning erkinligi, fikr-muammolar, va jamiyatning o'zgaruvchanligi bilan shug'ullanishini ifodalaydi.

Shekspirning yaratgan dramalari ko'p toifali bo'lib, ularning ichida komediyalar, tragikomediya va trajediyalar jumlasiga mansub bo'lganlar uchragan. Uning dramalari tarixiy, xalqaro va jamiyatning o'ziga xos voqealarni ifodalaydi. Misollar uchun, "Hamlet", "Othello", "Macbeth", "Romeo va Juliet", "King Lear" kabi tragikomediya va trajediyalari, jamiyatning muammolari, odamning erkinligi, va hayotning xilma-xilligi mavzularini tahlil qiladi.

Shekspirning yozgan she'rlari ham uning renesansga qo'shilishini ifodalaydi. Uning sonetlarida, asarlarida, insonning jamiyat va tabiat bilan muloqotini, erkak va ayol munosabatlari, sevgi, va hayotning o'ziga xos go'zalliklari haqida so'zlar bor. Shekspirning tilida ifodalangan sevgi, g'amxo'rlik, yolg'izlik, va o'zgarmagan hayotning mavzulari, uning asarlari orqali jamiyatga o'z ta'sirini qoldirgan.

Shekspirning adabiyotida renesans timsollari bilan bog'liq fikrlar ham yetarli. Uning asarlarida antik davr falsafasining, masalan, Platon va Aristotel fikrlarining yanada rivojlangan shakli ko'rinadi. Bu, uning asarlari tajribadan tashqari, falsafa va san'at muzohiralardan ham olingan ta'sirlarini ifodalashida ko'rinadi.

So'z qilish kerakki, Shekspirning renesans davriga qo'shilishi uni eng yirik adabiyot va san'at shaxslaridan biri qildi. U uning asarlari, Ingliz adabiyoti renesansining dolzarb ko'rsatuvlari bo'lganligi tufayli, ular hozirgi kunda ham umumiy tanqidiy fikrda ega. Shekspirning Ingliz adabiyoti renesansiga qo'shilishi, uning she'rlari va dramalari bilan Ingliz adabiyoti tarixinin ahamiyatli bosqichi sifatida qolganligi sababli, uning adabiyotiga qo'shilish mavzusida yozilgan maqolalar va tadqiqotlar ko'p. Shekspirning romantik va komediyalari esa hayotning hozirgi joylarini, sevgi va jinsiyat aloqalarini, jamiyatning qiziqarli voqealarini ko'rsatadi. "Romeo va Juliet", "A Midsummer Night's Dream", va "Twelfth Night" kabi asarlari insoniyatning g'amxo'rlik va sevgi muammolarini

yaratqich baxolar orqali qiziq va hazil suratda ko'rsatadi.

Shekspirning she'rlari, ayniqsa sonetlari, esa sevgi, yolg'izlik, va insonning o'zini topishiga doir tahlillarni ifodalaydi. Uning so'z san'ati, til o'ylash shakli va she'rlaridagi ifoda usullari adabiyotshunoslikning yetuk darajasini ifodalaydi.

Shekspirning ijodi, insoniyatning zamonaviy ruhiyatini, odamning jamiyat, tabiat, va o'zgarmaydigan hayoti bilan bog'liq tahlillarini o'z ichiga oladi. Uning asarlari hozirgi kunda ham teatrlarda ommaviy ko'rib chiqiladi, uning so'zlarida ifodalangan fikrlar va muammolar esa hali ham zamonaviy jamiyatda e'tirof topadi.

Shekspirning yaratgan asarlari va she'rlari, ularning tahlillari va g'oyalarida ifodalangan fikrlar, odamlarning jamiyatga, tabiatga, va o'zlariga qarshi tahlillariga doir ko'p mazmunli qilib turadi. U, Ingliz adabiyoti tarixida o'zining qo'lga kiritgan timsollari, insoniyatning o'zgaruvchanliklari va hayotning xilma-xilligi mavzularini o'z ichiga olgan yaratilgan odamlar orasida uning adabiyoti tarixidagi o'ziga xos o'rnini o'zlashtirgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Anikst, Shakespeare, Moskva, 1964;
2. Anikst, Shakespeare, Remeslodramaturga, Moskva, 1974;
3. Qayumov O., William Shakespeare, Toshkent, 1964;
4. Sulaymonova F., Shakespeare O'zbekistonda, Toshkent, 1971;
5. Deych A., Abror Hidoyatovning uch qahramoni [O'zbekiston qalbi], Toshkent, 1974;
6. Barg M. A., Shakespeare i istoriya, Moskva, 1976.
7. Полное собрание сочинений, Тома 1—8, Moskva, 1957—60;
8. Asarlar, 1—5 jildlar, Toshkent, 1981—85.